

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

pro jednání Zastupitelstva města Uherské Hradiště

konané dne 7.12.2015 ve věci:

Návrhy opatření na zastavení úbytku a zvýšení počtu obyvatel

Důvod předložení

Projednání výsledků řešení úkolu Zastupitelstva města Radě města předložit návrhy opatření na zastavení úbytku a zvýšení počtu obyvatel dle usnesení číslo 11/2/ZM/2014 ze dne 8.12.2014.

Základní fakta

Výše uvedený úkol vyplynul z diskuze při projednávání návrhů rozpočtu města pro rok 2015 a rozpočtového výhledu do roku 2020. Důvodová zpráva k tomuto bodu programu uvedla jako jednu z hrozeb negativně ovlivňující příjmovou stránku rozpočtu města i dlouhodobý pokles počtu trvale bydlících obyvatel města a z toho plynoucí snižující se daňovou výtěžnost. V rozpravě k tomuto bodu zazněly protichůdné názory k situaci nájemního bydlení ve městě. Jeden příspěvek konstatoval, že materiál neobsahuje „...jedinou zmínku o tom, že město se bude zabývat výstavbou nájemního bydlení. Mladí lidé, kteří by zde chtěli pracovat, nemají nájemní byty...“. Podle druhého pohledu „...nájemní byty zde jsou, ale spíše se jedná o to, aby se lidé přihlásili k trvalému bydlení...“ Již tyto rozmanité názory formulované v rozpravě názorně demonstrují, že:

1. příčina trvalého poklesu obyvatel města je strukturálním problémem, jehož řešení je velmi složitou záležitostí a reálné možnosti vedení města trvale limitovat tento fenomén jsou značně omezené,
2. přístup obyvatel města k trvalému bydlení je ovlivňován i nabídkou různých forem bydlení ve městě a jejich finanční dostupností, tedy ekonomickými podmínkami a v neposlední řadě i samotným přístupem samosprávy k systému bydlení ve městě, tzn. bytovou politikou města uherské Hradiště.

Na výše uvedené názory pak zastupitelstvo reagovalo svým usnesením číslo 11/2/ZM/2014/1, kterým uložilo radě města „...předložit návrhy konkrétních opatření na zastavení úbytku a zvýšení počtu obyvatel města...“

Tímto úkolem se ze svého pohledu zabývalo oddělení rozvoje města APR, resp. následně Útvar městského architekta. Byla vypracována podrobná „**Studie sociodemografického vývoje města a příčin poklesu počtu obyvatel**“. Autoři studie, pracovníci Katedry geografie Univerzity Palackého v Olomouci, v ní podrobně analyzují vývoj počtu obyvatel, identifikují hlavní příčiny úbytku obyvatelstva, za který označují zejména úbytky obyvatel způsobené vystěhováváním se z města, podrobně rozebírají příčiny migračních úbytků a problematiku vzájemné relace obyvatel s obvyklým pobytem a obyvatel s trvalým pobytem v Uherském Hradišti. V závěru studie formulují doporučení zacílená na eliminaci trvalého úbytku obyvatel.

Obsah a doporučení studie byly členům zastupitelstva prezentovány osobně autory studie (Doc. Toušek a Dr. Šerý) na pracovním semináři v Komorním sále Reduty v úterý 3. listopadu 2015. Sami autoři zdůraznili, že „...možností vedení města trvale limitovat tento fenomén jako značně omezené. Na druhou stranu by vedení města v žádném případě

nemělo na realizaci strategií zaměřených na zastavení procesu poklesu zdejších obyvatel rezignovat. Poznatky plynoucí z této studie by pak neměly být v procesu vytváření této strategie ignorovány...“

Návrhy opatření

Vlastní závěry a doporučení jsou formulovány v závěrečné kapitole studie. Doporučující náměty by měly stát v pozadí formulací návrhových opatření zacílených na eliminaci stávající negativní bilance pohybu obyvatel města Uherské Hradiště. Doporučení vychází ze stěžejních poznatků, které byly podrobně rozpracovány v jednotlivých částech studie. Nutné je ovšem zdůraznit, že manévrovací prostor návrhových opatření je v tomto případě poměrně výrazně omezen. Důvodem je komplexnost příčin hlavního zdroje záporných hodnot celkového pohybu obyvatel, jímž je v tomto případě emigrace. Následující přehled hlavních okruhů doporučení je podrobně popsán v závěrečné kapitole studie (str. 113 až 117).

1. Faktor bydlení
2. Obvykle bydlící populace bez trvalého bydliště
3. Sociální skupina s nejvyšším emigračním potenciálem
4. Kulturní aspekty

Vedení města se může pokusit motivovat obvykle bydlící opatřeními, jako jsou např. “

- snížení poplatku za odpad,
- nižší jízdné v MHD pro občany města,
- úlevy na parkovném,
- nižší vstupné do kulturních či sportovních zařízení města.

Lze však oprávněně pochybovat o zákonnosti takového jednání, navíc dle zkušeností jiných obcí lze předpokládat pouze marginální dopad těchto motivačních snah. Proto by zejména tyto návrhy měly být podrobně posouzeny experty MěÚ z PO, EKO a OSMM

Doporučení tedy spíše směřuje k přístupu realizovanému v municipalitách států severní Evropy, který prokázal jednoznačně vyšší míru pozitivního dopadu ve srovnání s výše uvedenými možnostmi. Vedení města se může pokusit o koncepčně vedenou informační kampaň, v níž by rezidentům města důsledně představilo příčiny, současný stav, důsledky a alternativy přítomnosti početné skupiny obvykle bydlících ve městě. Rezidenti by měli být informováni zejména o hypotetické částce, které by město mohlo procesem změn trvalého bydliště obvykle bydlících získat, a možnosti investic této částky do dalšího rozvoje města. Výše uvedená kampaň by představovala zcela transparentní postup, který má potenciál pozitivně motivovat obvykle bydlící rezidenty, jimž záleží na určitém standardu kvality života ve městě. V rámci kampaně by navíc město mohlo představit ryze i jisté oportunní výhody pro obvykle bydlící, které by souvisely se změnou trvalého bydliště do Uherského Hradiště (např. možnost odpisu úroků z hypotéky ze základu daně, pokud je tato psána na místo trvalého bydliště).

Výše zmíněná informační kampaň disponuje ještě jednou důležitou výhodou, již je předpoklad zprostředkování potřebných informací majoritnímu podílu obvykle bydlících. Samotné vypátrání kategorie občanů s trvalým pobytem mimo město Uherské Hradiště, kteří zde obvykle bydlí, je totiž jen stěží realizovatelným úkolem. Existuje sice možnost uplatnění metody plošného dotazníkového šetření, u něj však lze předpokládat nízkou efektivitu výsledků ve srovnání s nastíněnou informační kampaní i ve vztahu k vynaloženým prostředkům potřebným k realizaci takového typu dotazníkového šetření.

ÚMA pak doporučuje, aby výše uvedená doporučení byla prostudována a připomínkována dotčenými odbory MěÚ (zejména pak OKŠS, OSS, OSMM, PO a EKO) a tam, kde to bude možné rozpracována do konkrétních, prováděcích, opatření a postupů.

Jaroslav Bičan, ÚMA, 25.11.2015